

Aleksandra Poznar

Program prezydencji Węgier w Radzie Unii Europejskiej

W związku z przejściem przez Węgry prezydencji w Radzie Unii Europejskiej na początku lipca 2024 r. rząd Węgier, na czele z ministrem ds. polityki europejskiej Jánosem Bóka, ogłosił program wskazujący priorytety i strategiczne obszary działania na kolejne pół roku. Kluczowe cele to: walka z nielegalną imigracją, opracowanie strategii wobec kryzysu demograficznego, wspomaganie konkurencyjności nowych europejskich technologii w stosunku do USA czy Chin i polityka ochrony krajowych sektorów rolnych¹. Najwięcej kontrowersji wywołało jednak motto prezydencji: „Make Europe Great Again”, które bezpośrednio nawiązuje do kampanii prezydenckiej Donalda Trumpa z 2016 r.

Poprawa konkurencyjności europejskiej gospodarki. Węgierska prezydencja w RUE nadaje priorytet Nowemu europejskiemu porozumieniu na rzecz konkurencyjności. W programie zawarte są kluczowe dla wspólnego rynku działania, które mają zaradzić opóźnieniom UE w zakresie produktywności i wzrostu gospodarczego. Cele obejmują opracowanie zbilansowanej technologicznie i ekologicznie strategii przemysłowej, zwiększenie produktywności oraz stworzenie elastycznego i otwartego na nowe technologie rynku. Strategia ta jest aktywnie wdrażana na Węgrzech, zwłaszcza w zakresie przyciągania chińskich inwestycji w sektorze technologicznym ([„Komentarze IEŚ”, nr 1114](#)). Minister János Bóka wskazał, że priorytetem pozostaje rozwiązanie takich kwestii, jak wysoka inflacja i wzrost cen energii w Unii Europejskiej. Według niego włączenie „konkurencyjności do wszystkich polityk ma być ogólnoeuropejskim remedium na gospodarcze problemy krajów UE”². Dodatkowo duży nacisk położony został na europejską politykę spójności, której bezsprzecznie Węgry są od lat beneficjentem³. Prezydencja Węgier skupi się na dysproporcjach regionalnych, ponieważ – jak wskazuje J. Bóka – ponad jedna czwarta ludności UE żyje w regionach, w których PKB na mieszkańca wynosi poniżej 75% średniej Unii Europejskiej⁴.

Obronność. W swoim programie Węgry podkreśliły potrzebę zwiększania europejskich zdolności obronnych. Plany obejmują poprawę zarządzania kryzysowego, wzmocnienie roli UE w gwarantowaniu bezpieczeństwa państw członkowskich oraz zwiększenie zdolności do szybkiego reagowania. Co interesujące, kwestii ataków cybernetycznych i hybrydowych Węgry nie potraktowały priorytetowo. Skupiono się na konwencjonalnych środkach, takich jak wzmocnienie europejskiej bazy technologicznej i przemysłowej sektora obronnego czy promowanie innowacji w dziedzinie obronności. Poruszono również kwestię koordynacji zamówień publicznych w dziedzinie obronności, które opierają się na Strategicznym Kompasie, nakreślającym główne kierunki polityki obronnej Unii Europejskiej.

Balkany Zachodnie. Węgry koncentrują się również na integracji Bałkanów Zachodnich z Unią Europejską. W programie prezydencji podkreślono potrzebę „utrzymania spójnej i opartej na zdolnościach polityki rozszerzenia UE”⁵. Węgry będą zabiegać o włączenie państw Bałkanów Zachodnich do UE, kładąc nacisk na

¹ *Esély vagy veszély az új Európai Parlament? Bóka János*, Inforádió, Aréna <https://www.youtube.com/watch?v=6H9vnqt-HVI> [01.07.2024].

² Zob. ogłoszenie programu prezydencji, broadcast, <https://x.com/i/broadcasts/1dRKZEEEnroVxB> [23.06.2024].

³ Zob. wykaz projektów finansowanych na Węgrzech, <https://kohesio.ec.europa.eu/en/beneficiaries?country=Hungary> [23.06.2024].

⁴ Zob. program węgierskiej prezydencji w RUE, <https://hungarian-presidium.europa.eu/media/32nhoe0p/programme-and-priorities-of-the-hungarian-presidium.pdf> [23.06.2024].

⁵ Zob. program węgierskiej prezydencji w RUE, s. 5, 13, 37, <https://hungarian-presidium.europa.eu/media/32nhoe0p/programme-and-priorities-of-the-hungarian-presidium.pdf> [22.06.2024].

„konieczność utrzymania zrównoważonego i wiarygodnego procesu”, co ma związek z podkreślaną przez węgierski rząd precedencją w procesie akcesyjnym. Akcesja Bałkanów Zachodnich, według Węgier, powinna mieć pierwszeństwo wobec integracji Mołdawii i Ukrainy ze względu na fakt, że państwa te wystąpiły o członkostwo dużo wcześniej. Często przywoływanym przykładem jest Serbia, która wystąpiła o członkostwo w UE w 2009 r., a negocjacje akcesyjne trwają od stycznia 2014 r. Premier V. Orbán niejednokrotnie podkreślał znaczenie Bałkanów Zachodnich dla węgierskiego interesu narodowego przy jednoczesnej krytyce postępów Ukrainy na drodze do integracji z UE i NATO. Aby przyspieszyć współpracę i skoncentrować uwagę na Bałkanach, Węgry zapowiedziały konsultacje w ramach szczytu UE – Bałkany Zachodnie i Europejskiej Wspólnoty Politycznej.

Wojna w Ukrainie. Węgry w swoim programie ograniczają się do monitorowania gospodarczych i finansowych skutków wojny w Ukrainie oraz przyspieszenia wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. W związku z tym, że strategicznym celem jest dla Węgier integracja Bałkanów Zachodnich, Ukraina objęta została jedynie ogólnymi wytycznymi. Zgodnie z programem węgierska prezydencja będzie „zaangażowana w utrzymanie suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy i będzie opierać się na wcześniejszych decyzjach i wytycznych Rady Europejskiej. Jej celem jest wspieranie koordynacji globalnych partnerów i kluczowych darczyńców w celu wsparcia wysiłków na rzecz odbudowy Ukrainy”⁶. Oprócz oceny wpływu agresji Rosji na bezpieczeństwo UE prezydencja zajmie się kwestią uchodźców i przesiedleńców. Inicjatywy sądowe związane z agresją Rosji przekazane zostaną do Eurojustu (Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych). Najbardziej konkretnym celem w kontekście Ukrainy jest włączenie jej, podobnie jak Mołdawii, do unijnego obszaru roamingu.

Presja migracyjna. Węgry w swoim programie wielokrotnie podkreślają kwestie migracji i presji migracyjnej wywieranej na państwa członkowskie UE. Dotyczy to zwłaszcza migracji z Bliskiego Wschodu. Zupełnie pomijane są – koordynowane przez Rosję i Białoruś – naciski na polską czy fińską granicę zewnętrzną UE („[Komentarze IEŚ](#)”, nr 1138). Węgry chcą przeciwdziałać trwającej presji migracyjnej na Europę. Jednoznacznie podkreślają problemy południa Europy – i to tam chcą współpracować. Program sygnalizuje potrzebę skutecznych, szybkich rozwiązań, a także „ściślejszą współpracę z krajami sąsiadującymi, kluczowymi krajami pochodzenia i krajami tranzytowymi oraz ograniczenie nielegalnej migracji i przemytu ludzi”⁷. Środkami proponowanymi przez węgierską prezydencję do osiągnięcia zamierzonych celów są: usprawnienie procesów powrotu migrantów i innowacyjne zasady azytowe, które jednakże nie zostały sprecyzowane. Węgry deklarują skupienie się na wzmocnieniu ochrony granic zewnętrznych UE poprzez poprawę infrastruktury na granicach, a co za tym idzie – również na zabezpieczeniu środków unijnych na ten cel.

Polityka rolna. Węgierska prezydencja skupi swoje działania również wokół polityki rolnej UE, która zorientowana będzie na rolników. W programie podkreślono, że „aby sprostać bezprecedensowym wyzwaniom stojącym przed europejskim rolnictwem, w tym zmianom klimatu, rosnącym kosztom nakładów, zwiększonemu importowi i rygorystycznym zasadom produkcji, konkretne kroki muszą być podjęte na poziomie unijnym”⁸. Przystosowanie rolnictwa do zmian klimatu ma na celu zaangażowanie rolników w zrównoważone praktyki uprawy ziemi przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego i suwerenności w ramach strategicznej autonomii UE. W nadchodzącej prezydencji Węgry zapowiadają działania na forum Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa. Przy wsparciu Komisji planują opracować perspektywę polityki rolnej po 2027 r., obejmujące zwiększenie odporności na kryzysy i utrzymanie warunków „przyjaznych dla rolników”. Działania te mają na celu równoważenie celów Europejskiego Zielonego Ładu („[Komentarze IEŚ](#)”, nr 127).

Węgierska prezydencja w obliczu wyzwań demograficznych i kwestii praworządności. Program prezydencji, na wzór krajowych polityk prorodzinnych, wskazuje szczególnie istotne wyzwania demograficzne, tj. starzenie się społeczeństw, słabe systemy opieki społecznej i niedobór siły roboczej. Dodatkowo podkreślone zostały takie

⁶ Zob. program węgierskiej prezydencji w RUE, s. 13-14, <https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/media/32nhoe0p/programme-and-priorities-of-the-hungarian-presidency.pdf> [22.06.2024].

⁷ Tamże.

⁸ Tamże.

czynniki, jak: transformacja ekologiczna i cyfrowa, wyludnianie się obszarów wiejskich, presja fiskalna i ewoluujący rynek pracy. Węgierska prezydencja ma na celu zwrócenie uwagi państw członkowskich na problemy demograficzne i zaproponowanie ogólnych wytycznych pomocnych przy planowaniu prorodzinnych polityk w oparciu o narzędzia ustalone przez Komisję w październiku 2023 r. Węgry w swoim programie zadeklarowały kontynuację dialogu na temat praworządności. Planowane są zarówno ogólne debaty wielostronne, jak i dotyczące poszczególnych krajów, zgodnie z wcześniejszymi praktykami. Ważnym sformułowaniem występującym w programie prezydencji, dotyczącym kwestii praworządności, jest: „odpowiedzialność wszystkich podmiotów UE, w tym państw członkowskich i instytucji UE, za przestrzeganie wartości określonych w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej” oraz uznanie „istniejących mechanizmów monitorowania przestrzegania praworządności przez państwa członkowskie”. Jednocześnie Węgry identyfikują bliżej niedoprecyzowaną w programie „lukę w monitorowaniu praworządności w ramach systemu instytucjonalnego UE” oraz deklarują „zbadanie mechanizmów oraz zajęcie się tym niedopatrzeniem”.

Komentarz

Program węgierskiej prezydencji w RUE jest odzwierciedleniem polityki partii Fidesz-KDNP i na wielu poziomach nie jest zaskoczeniem. Program stanowi manifest kwestii ważnych dla narodowego interesu Węgier, takich jak Zielony Ład, konkurencyjność technologiczna czy integracja Bałkanów Zachodnich.

Najbardziej kontrowersyjne kwestie, dotyczące praworządności i pomocy Ukrainie, zostały sprowadzone do zapewnienia o kontynuacji funkcjonujących już schematów działania. Cały program jest znacznie mniej ambitny, niż deklarowano przed wyborami do Parlamentu Europejskiego. Ma to związek z przeciętnym wynikiem Fidesz-KDNP w wyborach do PE w 2024 – koalicja straciła dwa mandaty. Dodatkowo 11 europosłów Fideszu ciągle nie dołączyło do żadnej z grup w PE, mimo zapewnień premiera V. Orbána o planach zjednoczenia „partii antywojennych” ([„Komentarze IEŚ”, nr 1136](#)).